

28 kop(ek) Skilfve)r, men årskostnaden, oberäknadt reparationer, på senare åren utgjort ungefär 700 R(ub(el) Skilfve)r, komme staden alltså, att till denna skolas underhåll årligen bidra med ungefär 550 R(ub(el) Skilfve)r. Direktionen har dock förutsatt, att detta alternativ vore för stadens Högtråde Borgerskap mindre, önskligt, och trott sig handla rättigare genom att af skolans fond för nybyggnaden använda blott en så stor del, att utsigt må återstå, det skolans underhåll äfven för framtiden skall kunna ur densamma bekostas.

10 Det är på dessa anförda skäl Direktionen vågar hoppas, att Högtråde Borgerskapets beslut skall sätta densamma i stånd att ofördröjligen vidtaga den för vinnande af flickskolans ändamål oundgängligen nödvändiga tillbyggnaden och förändrade inredningen af skolans lokal.

Joh. Vilh. Snellman

Edv. Strömberg.
Mortimer Forstén.
A. F. Bolin

J. H. Lindroos
A. F. Bergman.
Fredr. Polén.

20

94 UTLÅTANDE I HISTORISK-FILOLOGISKA FAKULTETEN 14.III 1860

HUA, Centralförvaltningens arkiv

För min del får jag föreslå, att till docenter vid universitetet må antagas kandidater i fakulteterna, hvilka utgifvit specimen för docentur, i föreskrifven ordning pröfvadt och gilladt. Mina skäl för detta förslag äro:

30

1:o Att en kandidat sålunda skulle sättas i tillfälle att erhålla ett docentur arvode och icke såsom nu vanligast sker under studium till licentiat examen nödgas ytterligare skuldsätta sig.

Det är sannt att icke hvarochen sålunda blifven docent kan påräkna sagde arvode, men om det verkligen tilldelas dem, man önskar för framtiden fästa vid universitetet, skola dock de flesta universitets lärare befrias från en betydlig del af den tryckande skuldbörda, under hvilken de nu icke sällan tråla hela sin läraretid.

40

2:o Är det en afgjord sak, att intet studium blir sannt vetenskapligt, förrän det idkas, i ändamål att framställa vetenskapen för andra i skrift eller i muntlig undervisning. Utsigten, att genom ett docentur specimens utgifvande komma till sorgfri bergning, skall tidigare än eljest är fallet föra en blifven kandidat till författareverksamhet, och han komme då att för sin licentiat examen utgifva tvenne tryckta arbeten. Likaså vinner han genom venia docendi åtminstone tillfälle till att muntligen undervisa, ett tillfälle, som han väl också skall begagna, om han vet, att föreläsande räknas såsom synnerlig merit för erhållande af docentarvode.

50

3:o Skulle en docent, som åtnjuter docentarvode, icke tvingas att genom forcerad läsning komma igenom sin licentiat examen, utan denna säkrare blifva, hvad den borde vara, ett tillfälle för examinatorna att intyga det examinanden af dem är känd såsom själfständig forskare i den vetenskap han omfattat.

4:o Skulle universitetet erhålla större antal docenter, och Consistorium sättas i tillfälle att göra ett val vid docentarvodenens bortgifvande,

det vill säga vid utmärkandet af de unga män, hvilka Consistorium anser det önskvärdt att fästa vid universitetet, för att framdeles intaga ordinarie lärares platser vid detsamma.

Dessa äro fördelarne. Någon skada för universitetet och studierna deraf, att kandidater i fakultet tillåtas speciminera för docentur för mår jag icke förutse. Antages en sådan docent, är hans enda gifna belöning, rättigheten att räkna tjänsteår. Det står consistorium fritt, att föreslå honom till docentaryvode eller icke, att förordna honom att förestå ledig profession eller icke, öfverhufvud att hedra honom med något uppdrag eller icke. Rättigheten att föreläsa berättigar honom icke till någon vidare utmärkelse, utan det återstår honom, att såsom docent göra sig af en sådan förtjent genom utgifna skrifter eller hållna föreläsningar. 10

I medicinska fakulteten är förhållandet med licentiatexamen något annat, än i öfriga fakulteter. Der förutsätter denna examen icke blott medicinsk praktik, utan äfven studier i helt och hållet nya ämnen. En kandidat i denna fakultet kan således icke blifva docent i medicin eller kirurgi och så vidare. Men han kan erhålla *venia docendi* i Anatomi, Farmakologi, Fysiologi – och hvarför icke i Osteologi eller någon annan speciel del af de vetenskaper, som han för sin vetenskap studerat. Väl bortfaller här gagnet af föreläsandet i ett sådant ämne för stipendierna till licentiatexamen; men föreläsandet leder dock till sjelfständigare studium i de förberedande vetenskaperna, desto gagneligare om docenten har för afsigt, att fortfarande egna sig åt lärareverksamheten i desamma. Och i hvarje fall qvarstår nyttan deraf, att den blifvande akademiska läraren under sina förberedande studier icke öfver höfvan skuldsättes, åtminstone har möjligheten för sig att genom litterär- och lärare-verksamhet undvika en sådan skuldsättning, en fördel i medicinska fakulteten så mycket större, som i synnerhet i den universitets lärarne äro frestade att använda sin tid på en till stor del vetenskapligt betydelselös privatpraktik. I theologiska och Juridiska fakulteterna äro studieämnena för licentiatexamen föga skilda från dem i kandidatexamen; och förslaget kan derföre, hvad dessa fakulteter beträffar, samma skäl för sig, som ofvanföre, med hufvudsakligt afseende på förhållandet i de båda öfriga fakulteterna, blifvit anförde. 20 30

95 LECTIO PRÆCURSORIA

HUB, JVS handskriftssamling

40

«Lectio» Præcursoria d«en» 18 April 1860. till Mag. Bolins: »Familjebegreppets utveckling till Reformationen».

Genomgår man filosofins historia förvånas man att finna familjens väsende i så ringa grad hafva utgjort föremål för den filosofiska undersökningen.

Man tillräknar det väl menckliga forskningshågen i allmänhet som ett lyte, att vi hellre rigta vår blick på det aflägsnaste än på det närmaste, ja att menniskan hellre sysselsätter sin eftertanke med, hvad som aldrig kan begripas, som man säger, än med det, som ligger inom kretsen för hennes dagliga erfarenhet. Denna menniskan»s håg, att söka fatta och begripa det högsta och aflägsnaste, tillhör dock så vetandets natur, att det vore tanklöst att med de tanklösa klandra densamma. Hvad förnuftigt skulle t. ex. kunna sägas om familjen, ifall 50